

ANTWOORD

VAN GEDEPUTEERDE STATEN

OP VRAGEN VAN

P.J. Rijken (CDA), F.J. Hoogendam (SP), A. Wijbenga (D66) en

F.A. Paymans (VVD)

(d.d. 25 april 2018)

Nummer

3391

Onderwerp

PAS Groene Hart

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) moet de stikstofoverbelasting van Natura 2000 gebieden terugdringen en ruimte creëren voor gewenste economische ontwikkeling. Hiervoor heeft het Rijk een overeenkomst afgesloten met de landbouwsector. Om het PAS nog robuuster te maken, wordt door de provincie Zuid-Holland gewerkt aan regionale stikstofreductieprogramma's voor het Groene Hart (samen met LTO) en voor het havengebied (samen met Havenbedrijf Rotterdam, en de natuur- en milieuorganisaties). De provincie verstrekt vergunningen voor nieuwe economische ontwikkelingen en houdt de meldingen bij in AERIUS. AERIUS is het instrument dat de invloed van een nieuwe stikstofbron op de omgeving in beeld brengt: tot hoeveel depositie op welke plaats leidt een nieuw te vestigen emissiebron? In AERIUS is een verdeel sleutel gemaakt voor de ruimte per sector. Naar aanleiding van tegenstrijdige berichten over de voortgang van de PAS in Zuid-Holland hebben wij de volgende vragen:

Inleidend antwoord ter informatie:

Op de website van het PAS-bureau kunnen de actualiteiten rondom PAS worden gevolgd <https://www.bij12.nl/onderwerpen/programma-aanpak-stikstof/>.

1. *Bent u bekend met de berichten, dat er gebieden zijn waar de gemelde hoeveelheden groter zijn dan de beschikbare ruimte? Zo ja, om welke gebieden gaat het dan en om welke sectoren?*

Antwoord

Er zijn geen gebieden waar de gemelde (of vergunde) hoeveelheden groter zijn dan de beschikbare ruimte. Het instrument AERIUS Register bewaakt namelijk dat er nooit meer ruimte wordt vergeven dan dat er beschikbaar is gesteld. Wel is er als gevolg van nieuwe (model)inzichten bij de meest recente herziening van het Programma met een landelijke actie lokaal een beroep gedaan op ontwikkelruimte die was gereserveerd voor de tweede helft van de 1ste PAS-periode. Dit is niet binnen de provincie Zuid-Holland aan de orde geweest. Deze ruimte was gereserveerd voor de tweede helft van de PAS-periode om te voorkómen dat alle ruimte binnen 3 jaar volledig zou worden benut.

2. *Kloppen de berichten, dat er gebieden zijn waar geen ruimte meer beschikbaar is om nieuwe vergunningen te verlenen? Zo ja, om welke gebieden gaat het dan en welke sectoren treft dit?*

Antwoord

Ja. Voor onderstaande PAS-gebieden is de ontwikkelingsruimte voor segment 2 lokaal volledig benut. Dit is niet sector gebonden. Binnen Zuid-Holland liggen er geen PAS-gebieden waar de ruimte al volledig is benut. In 98 van de in totaal 118 PAS-gebieden is nog ontwikkelingsruimte voor vergunningen beschikbaar in het gehele gebied. Voor de hectares van Natura 2000-gebieden waar de ontwikkelingsruimte volledig is uitgegeven, zullen er in de eerste helft van de PAS-periode geen vergunningen meer worden verleend. Let op, er kunnen wel vergunningen verleend worden voor aanvragen zonder claim op ontwikkelingsruimte en voor prioritaire projecten omdat hiervoor apart ontwikkelingsruimte is gereserveerd in segment 1.

De PAS-gebieden waar lokaal de ontwikkelingsruimte is benut betreffen:

1. Alde Feanen per 23-12-2016
2. Bakkeveense duinen per 1-9-2017
3. Brabantse Wal per 1-9-2017
4. Bemelerberg & Schiepersberg per 17-3-2017*
5. De Wieden per 1-9-2017
6. Drents-Friese Wold per 1-9-2017
7. Duinen en Lage Land Texel per 17-3-2017
8. Geuldal per 17-3-2017*
9. Leenderbos Groote Heide & De Plateaux
10. Lieftingsbroek per 7-1-2016
11. Maasduinen per 22-3-2017
12. Rijntakken per 17-3-2017
13. Rottige Meenthe & Brandemeer per 1-9-2017*
14. Savelsbos per 17-3-2017
15. Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht per 1-9-2017*
16. Van Oordt's Merken per 1-9-2017*
17. Veluwe per 27-1-2016
18. Weerter- en Budelerbergen per 1-9-2017
19. Weerribben per 18-5-2017
20. Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder per 17-3-2017*

*Voor deze gebieden is de grenswaarde niet verlaagd en is het indienen van meldingen nog wel mogelijk.

3. *Nu de economie weer behoorlijk groeit is de verwachting dat de uitstoot van NOx vanuit industrie en verkeer behoorlijk toe gaat nemen. Hoe verhoudt zich dit tot de inspanningen die geleverd worden binnen de regionale stikstofreductieprogramma's?*

Antwoord

In het PAS wordt rekening gehouden met een hoge economische groei inclusief vaststaand en voorgenomen beleid (gebaseerd op de Nationale Energie Verkenning 2015) en de stikstofontwikkeling die bij deze economische groei hoort. Ook wordt op voorhand rekening gehouden met verschoning als gevolg van steeds schonere technieken en met de resultaten van het convenant met de landbouw. Met aanvullende regionale stikstofreductieprogramma's wordt in het PAS nog geen

rekening gehouden. Dergelijke programma's kunnen dus zorgen voor aanvullende verschoning en helpen bijdragen aan een sterkere daling van de stikstofbelasting dan waar nu rekening mee wordt gehouden. In de Provincie Zuid-Holland werken het Havenbedrijf Rotterdam en de Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland samen aan een NOx-reductieprogramma. De positieve effecten daarvan zijn nog niet meegerekend in het PAS.

4. *Bent u bekend met de berichten (o.a. van het RIVM), dat de hoeveelheid ammoniak in de lucht hoger is langs de kust dan waar rekening mee is gehouden? Welke gevolgen heeft het voor de omvang van de ontwikkelruimte nu blijkt dat de natuurlijke achtergrond depositie hoger is dan tot nu toe werd aangenomen en de depositie vanuit de landbouw dus lager?*

Antwoord

In het verleden is ontdekt dat de gemeten ammoniak in de duinen hoger was dan de berekende ammoniak. Dit heeft geresulteerd in het inzicht dat er vanuit zee ook ammoniak vrijkomt. Deze nieuwe inzichten zijn opgenomen in het AERIUS model (de zogenaamde 'duinenbijtelling'). Dit is een voorbeeld hoe door nieuwe inzichten het AERIUS model periodiek kan worden verbeterd. De duinenbijtelling is in 2012 al opgenomen in het AERIUS model.

Er wordt daarnaast landelijk onderzoek uitgevoerd door het RIVM naar de geconstateerde verschillen in de trend van de gemeten en de gemodelleerde ammoniakconcentratie in natuurgebieden. De modellen verwachten een gestage daling van de concentratie, terwijl het meetnet Ammoniak laat zien dat de daling lijkt te stagneren. Er is geen conclusie bekend dat de depositie vanuit de landbouw lager is. Zodra het onderzoek is afgerond kan worden beschouwd of en welke gevolgen dit heeft voor de landbouw en de ontwikkelingsruimte. In het Algemeen Overleg PAS in de Tweede Kamer op 13 maart 2018 heeft de Minister van LNV aangegeven dat het RIVM op dit moment onderzoek doet naar de betrouwbaarheid van de metingen en de verschillen tussen de metingen en de modellen. Medio zomer verwacht de Minister de uitkomst daarvan en dan zal ze de Tweede Kamer nader informeren.

5. *Kloppen de berichten, dat verschillende sectoren vastlopen in hun ontwikkeling door gebrek aan ontwikkelruimte? Zo ja, in welke mate vormt het gebrek aan ontwikkelruimte een blokkade om te verduurzamen / voor de transitie naar een circulaire economie.*

Antwoord

We zijn er niet mee bekend dat hele sectoren vastlopen door een gebrek aan ontwikkelruimte. Het PAS heeft juist afgelopen jaren ervoor gezorgd dat sectoren, met name de landbouw, konden ontwikkelen. Binnen Zuid-Holland zijn sinds het PAS ruim 400 vergunningen verleend en 270 meldingen gedaan.

Het PAS vormt geen blokkade om te verduurzamen, want wanneer een inrichting wordt verduurzaamd zal de stikstofbelasting afnemen. Het PAS draagt bij aan verduurzaming, want bedrijven hebben een prikkel om hun stikstofeffect zo klein mogelijk te maken. Een bedrijf dat het voor elkaar krijgt om minder stikstof te produceren per productie-eenheid, mag binnen de regels van het PAS méér produceren (zolang het niet meer stikstof veroorzaakt). Bedrijven die verduurzamen hebben dus geen of minder PAS-ontwikkelruimte nodig. Er is pas extra ontwikkelruimte nodig wanneer de stikstofbelasting van een bedrijf toeneemt.

6. *Bent u bekend met de berichten, dat prioritaire projecten veel minder snel gerealiseerd worden dan werd verwacht? Welke conclusies trekt u hier uit ten aanzien van de verdeling van ontwikkelruimte?*

Antwoord

Ja, het is bekend dat landelijk gezien nog maar een beperkt deel van de voor prioritaire projecten gereserveerde ruimte al is benut in een vergunning. De provincies hebben daarom gezamenlijk een landelijk onderzoek naar de reservering van alle prioritaire projecten uitgevoerd en de reserveringen van prioritaire projecten gescreend en geactualiseerd. In de komende PAS-herziening M18 (die nu in voorbereiding is) worden de uitkomsten daarvan verwerkt. Uit de screening komt naar voren dat iedere reservering maatwerk is.

In Zuid-Holland wordt ook steeds kritisch naar de reservering en de verdeling van de ruimte gekeken. De realisatie van de Zuid-Hollandse prioritaire projecten loopt op schema en bij iedere herziening wordt met de initiatiefnemers overleg gevoerd over de ontwikkelingen.

De grootste reservering in Zuid-Holland is gemaakt voor de Mainport Rotterdam, het gehele haven- en industriële complex Rijnmond. Ook deze reservering is kritisch onder de loep genomen, in een interbestuurlijk Taskforce Rode Hexagonen Kapittelduinen.

Voor dergelijke grote planontwikkelingen is het al in een vroeg stadium noodzakelijk dat er juridische zekerheid is over beschikbare milieuruimte, omdat planvorming en investeringsbeslissingen ver vooruit lopen op de feitelijke ontwikkelingen en realisatie. Als gevolg daarvan is het onvermijdelijk dat er sommige reserveringen in het PAS worden opgenomen, die ruim vooruitlopen op de feitelijke realisatie. Het PAS biedt geen juridische mogelijkheid om deze reserveringen uit te smeren over meerdere PAS-periode, waardoor dergelijke lange-termijn ontwikkelingen ten laste komen van de eerste PAS-periode.

Kortom: het is niet zo dat de prioritaire projecten veel minder snel worden gerealiseerd dan verwacht, maar de reservering en toedeling aan projecten loopt vooruit op de feitelijke realisatie. Voor eenvoudige projecten loopt de toedeling maximaal 1 of 2 jaar vooruit op de realisatie, maar voor grootschalige en complexe (plan)ontwikkelingen loopt de reservering meerdere jaren vooruit op de feitelijke realisatie.

7. *Meterschikking van de beschikbare ontwikkelruimte kan voorkomen worden dat de ontwikkelingen in verschillende sectoren tot stilstand komen, zoals de woningbouw en verduurzaming van de landbouw. Welke mogelijkheden ziet GS daartoe?*

Antwoord

Dit zijn lokale vraagstukken en in Zuid-Holland is dit vooralsnog niet aan de orde. Er is nog ruimte beschikbaar in de verschillende Zuid-Hollands PAS-gebieden. Zodra ruimte volledig benut is, kan lokaal worden onderzocht of herverdeling van ruimte over verschillende segmenten een oplossing kan bieden. Dit zal lokaal maatwerk vergen.

8. *De landbouw heeft al een bijdrage geleverd aan de reductie van de stikstofdepositie én ook zijn er afspraken gemaakt over verdere reductie. De ontstane ruimte wordt echter volledig ingenomen door ontwikkeling van de haven van Rotterdam en Schiphol, terwijl de agrarische sector niet kan profiteren van de ontstane ontwikkelruimte. Daardoor neemt het draagvlak onder agrariërs om verdere stikstofreductie te realiseren af. Welke mogelijkheden ziet GS om ook de agrarische*

sector beperkte ontwikkelruimte te bieden? En aan welke verhouding tussen de verschillende sectoren denkt GS dan?

Antwoord

De landbouw is de grootste bron van vermestende en verzurende stikstofdepositie in Nederland, gemiddeld 38% van de depositie komt uit de Nederlandse landbouwsector.

Sinds het begin van het PAS (periode 1 juli 2015- 17 maart 2017) zijn ruim 3100 meldingen gedaan in Nederland waarvan 97 procent betrekking heeft op ammoniakemissies veroorzaakt door de sector landbouw. In dezelfde periode hebben de provincies ruim 4300 vergunningsaanvragen ontvangen waarvan 93 procent van de ruimte voor rekening van de landbouwsector komt. Daarmee is duidelijk dat de ruimte niet volledig wordt ingenomen door ontwikkeling van haven van Rotterdam en Schiphol maar dat de landbouwsector sterk profiteert van het PAS.

Een belangrijke basis voor het uitgeven van deze ontwikkelingsruimte zijn generieke brongerichte maatregelen die zijn vastgelegd in het 'Convenant generieke maatregelen PAS' dat de toenmalige staatssecretaris met de landbouwsector heeft afgesloten. Op basis van dit convenant moet door de landbouwsector tussen 2014 en 2030 10 Kton ammoniakreductie worden bereikt. Het ministerie van LNV monitort de voortgang van deze maatregelen. Er ligt voor de sector nog een grote opgave om dit te realiseren. Op basis van het convenant heeft de landbouwsector landelijk dus al ontwikkelruimte gekregen en benut, vooruitlopend op de realisatie van ammoniakreductie door de sector.

Met bovengenoemde ziet GS momenteel geen aanleiding om de agrarische sector meer ontwikkelruimte te bieden dan het al heeft benut en nog beschikbaar is.

Den Haag,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
wnd. secretaris, plv. voorzitter,

Ir. J.C.van Ginkel MCM F. Vermeulen